

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Secundum

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

Vtru[m] sit eorunde[m] vniformis an multiplex materia? 3

urn:nbn:de:hbz:466:1-38762

Ad secundum dicendum, quod generalis forma iustitiæ est æqualitas, in qua conuenit iustitia distributiua cum commutatiua. In vna tamen inuenitur æqualitas, secundum proportionalitatem geometricam, in alia secundum arithmeticam.

Ad tertium dicendum, quod in actionibus, & passionibus conditio personæ facit ad quantitatem rei. Maior enim est iniuria, si percutiatur princeps, quam si percutiatur priuata persona. Et ideo conditio personæ in distributiua iustitia attenditur secundum se: in commutatiua autem, secundum quod per hoc diuersificatur res.

ARTIC. III.

342

Utrum materia utriusque iustitiæ sit diuersa?

AD tertium sic proceditur. Videtur, quod materia utriusque iustitiæ non sit diuersa. Diuersitas enim materiæ facit diuersitatem virtutis, vt patet in temperantia, & fortitudine. Si ergo distributiua iustitiæ, & commutatiua sit diuersa materia, videtur quod non contineantur sub vna virtute, scilicet sub iustitia.

¶ 2 Præterea, Distributio, quæ pertinet ad iustitiam distributiua, est pecuniæ vel honoris, vel aliorum quorumcumque dispartiri possunt inter eos, qui communitate communicant: vt dicitur in * 5. Ethic. ** c. 2. cir. fin. 10. 5.* quorum etiam est commutatio inter personas adinuicem, quæ pertinet ad commutatiua iustitiam. Ergo non est diuersa materia distributiua, & commutatiua iustitiæ.

¶ 3 Præterea, Si sit alia materia distributiua iustitiæ, & alia materia commutatiua, propter hoc, quod differunt specie: vbi non erit differentia speciei, non debet esse materiæ diuersitas. Sed Philosophus * ponit vnâ speciem commutatiua iustitiæ, quæ tamen habet multiplicem materiam. Non ergo videtur esse multiplex materia harum specierum. *li. 5. Eth. ca. 2 ante med. 10. 5.*

¶ **I**N contrarium est, quod dicitur in * 5. Ethicor. ** c. 2. cir. fi. 10. 5.* quod

quod una species iustitiæ est directiua in distributionibus, & alia in commutationibus.

RESPONDEO dicendum, quod sicut supra
 ar. 1. hu- dictum est, iustitia est circa quasdam operatio-
 nis q. 9. nes exteriores, scilicet distributionem, & commu-
 9 58. a 9. tationem: quæ quidem sunt usus quorundam exte-
 ad 2. 9. riorum, vel rerum, vel personarum, vel etiam ope-
 a. 10. rum. Rerum quidem, sicut cum aliquis vel aufert,
 vel restituit alteri suam rem. Personarum autem,
 sicut cum aliquis in ipsam personam hominis iniu-
 riam facit, puta percutiendo, vel conuitiando,
 aut etiam cum irreuerentiam exhibet. Operum
 autem, sicut cum aliquis iustitiam ab alio exigit, vel al-
 teri reddit aliquod opus. Si ergo accipiamus, ut
 materiam utriusque iustitiæ eam, quorum operatio-
 nes sunt usus, eadem est materia distributiue, &
 commutatiue iustitiæ. Nam & res distribui pos-
 sunt à communi in singulos, & commutari de uno
 in alium. Et etiam est quedam distributio labo-
 riosorum operum, & recompensatio. Si autem
 accipiamus ut materiam utriusque iustitiæ, actiones
 ipsas principales, quibus utimur personis, rebus,
 & operibus: sic inuenitur utrobique alia materia.
 Nam distributiua iustitia est directiua distributio-
 num: commutatiua uero iustitia est directiua
 commutationum, quæ attendi possunt inter duas
 personas: quarum quedam sunt inuoluntariæ, qua-
 dam uero voluntariæ. Inuoluntariæ quidem, quan-
 do aliquis utitur re alterius, vel persona, vel ope-
 re, eo inuito. Quod quidem contingit quandoque
 occultè per fraudem, quandoque etiam manifestè
 per uolentiam. Vtrumque autem contingit aut
 in rem, aut in personam propriam, aut in perso-
 nam coniunctam. In rem quidem, si occultè unus
 rem alterius accipiat, & uocatur furtum: si autem
 manifestè, uocatur rapina. In personam autem
 propriam, vel quantum ad ipsam consistentiam per-
 sonæ, vel quantum ad dignitatem ipsius. Si autem
 quan-

quantum ad consistentiam personæ: sic læditur aliquis occultè per dolosam occisionem, seu percussionem, & per veneni exhibitionem. Manifestè autem per manifestam occisionem, aut per incarcerationem, aut verberationem, seu membri mutilationem. Quantum autem ad dignitatem personæ, læditur aliquis occultè quidem per falsa testimonia, seu detractiones, quibus aliquis aufert famam suam; & per alia huiusmodi. Manifestè autem per accusationem in iudicio, seu per conuitij illationem. Quantum autem ad personam coniunctam, læditur aliquis in vxore, vt in plurius, occultè per adulterium. In seruo autem cum aliquis seruum seducit, ita vt à domino discedat. Et hæc etiam manifestè fieri possunt. Et eadem ratio est de alijs personis coniunctis, in quas etiam possunt omnibus modis iniuriæ committi, sicut & in personam principalem. Sed adulterium, & serui seductio sunt propriæ iniuriæ circa has personas: tamen quia seruus est possessio quædam, hoc refertur ad furtum.

Voluntariæ autem commutationes dicuntur quando aliquis voluntariè transfert rem suam in alterum. Et siquidem simpliciter in alterum transfert rem suam absque debito, sicut in donatione: non est actus iustitiæ, sed liberalitatis. In tantum autem ad iustitiam voluntaria translatio pertinet, in quantum est ibi aliquid de ratione debiti. Quod quidem contingit multipliciter. Vno modo, quando quis transfert simpliciter rem suam in alterum pro recompensatione alterius rei, sicut accidit in venditione, & emptione. Alio modo, quando aliquis tradit rem suam alteri, concedens ei vsum rei cum debito recuperandi rem. Et si quidem gratis concedit vsum rei, vocatur vsum fructus in rebus, quæ aliquid fructificant: vel simpliciter mutuum, seu accommodatum in rebus, quæ non fructificant: sicut sunt denarij, vasa, & huiusmodi. Si verò nec ipse

v sus

vsus gratis conceditur, vocatur locatio, & conductio. Tertio modo aliquis tradit rem suam vt recuperandam, non ratione vsus: sed vel ratione conseruationis, sicut in deposito: vel ratione obligationis, sicut cum quis rem suam pignori obligat, seu cum aliquis pro alio fideiubet. In omnibus autem huiusmodi actionibus siue voluntarijs, siue inuoluntarijs, est eadem ratio accipiendi medium, secundum æqualitatem recompensationis. Et ideo omnes istæ actiones ad vnã speciem iustitiæ pertinent, scilicet ad commutariam.

Et per hoc patet responsio Ad obiecta.

ARTIC. IV.

Vtrum iustum sit simpliciter idem quod contrapassum?

343
3. Ethic.
le 8.

AD quartum sic proceditur. Videtur, quod iustum sit simpliciter idem quod contrapassum. Iudicium enim diuinum est simpliciter iustum. Sed hæc est forma diuini iudicij, vt secundum quod aliquis fecit, patitur: secundum illud Math. 7. In quo iudicio iudicaueritis, iudicabimini: & in qua mensura mensi fueritis, remetietur vobis. Ergo iustum est simpliciter idem quod contrapassum.

¶ 2. Præterea, In vtraque iustitiæ specie datur aliquid alicui secundum quamdam æqualitatem: in respectu quidem ad dignitatem personæ, in iustitia distributiua, quæ quidem personæ dignitas, maxime videtur attendi secundum opera, quibus aliqui communitati seruiunt: in respectu autem ad rem, in qua quis damnificatus est, in iustitia commutatiua. Secundum autem veramque æqualitatem aliquis contrapatur secundum quod fecit. Ergo videtur, quod iustum simpliciter sit idem quod contrapassum.

¶ 3. Præterea, Maxime videtur quod non oporteat aliquem contrapari, secundum quod fecit, propter differentiam voluntarij & inuoluntarij. Qui enim inuoluntariè fecit iniuriam, minus punitur.

Secd